

บทบาทสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดในการผลักดันนโยบายด้านสาธารณสุข

ศึกษากรณี : องค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี*

The Role of Provincial Administrative Organization Members in Promoting Public Health Policies: A Case Study of Pathum Thani Province.

สัญชาติ คุระนันท์**

Sunchart Kuranun

6714830057@rumail.ru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง บทบาทสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดในการผลักดันนโยบายด้านสาธารณสุข ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี มีวัตถุประสงค์การวิจัยคือ เพื่อศึกษาบทบาทสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะบทบาทสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดในการผลักดันนโยบายด้านสาธารณสุข ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 10 คน ผลการวิจัยพบว่าบทบาทของสมาชิกสภา ในการผลักดันนโยบายด้านสาธารณสุข ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด มีมุมมองที่สอดคล้องกัน โดยเน้นว่าบทบาทหลักคือการขับเคลื่อนนโยบายผ่านการมีส่วนร่วมของประชาชน การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการนำข้อมูลจากพื้นที่ มาประกอบการพิจารณาเชิงนโยบาย ปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ การขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงาน ข้อมูลจากพื้นที่ไม่เพียงพอ และความล่าช้าในการจัดสรรทรัพยากร ซึ่งส่งผลให้การผลักดันนโยบายชะงักงัน พบปัญหาและอุปสรรค เช่น การขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงาน ข้อมูลจากพื้นที่ไม่เพียงพอ และความล่าช้าในการจัดสรรทรัพยากร ซึ่งส่งผลให้การผลักดันนโยบายชะงักงัน ข้อเสนอแนะถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน การปรับปรุงการประสานงาน และการใช้เทคโนโลยีในการรวบรวมข้อมูลพื้นที่ เพื่อให้การผลักดันนโยบายมีประสิทธิภาพมากขึ้นและตอบสนองความต้องการประชาชน

คำสำคัญ : สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด, นโยบายด้านสาธารณสุข, องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

Keywords: Member of the Provincial Administrative Organization Council, Public Health Policy, Local administrative organization

*บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระเรื่อง บทบาทสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดในการผลักดันนโยบายด้านสาธารณสุข ศึกษากรณี : องค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี

**นักศึกษาลัทธิรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

บทนำ

จังหวัดปทุมธานีตั้งอยู่ในพื้นที่ภาคกลาง ห่างจากกรุงเทพมหานครไปทางทิศเหนือ ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 (ถนนพหลโยธิน) เป็นระยะทางประมาณ 27.8 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 1,525.856 ตารางกิโลเมตร หรือ ประมาณ 953,660 ไร่

วันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2567 พลตำรวจโท คำรณวิทย์ ธูปกระจ่าง นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี ได้แถลงนโยบายด้านสาธารณสุขต่อที่ประชุมสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี สมัยวิสามัญ สมัยที่สอง ประจำปี 2567 โดยมุ่งส่งเสริมและสนับสนุนภารกิจด้านสาธารณสุข ผ่านการจัดตั้ง ศูนย์การแพทย์ปฐมภูมิ และศูนย์กู้ชีพฉุกเฉินทั้ง 7 อำเภอ เชื่อมโยงกับโรงพยาบาลและระบบแพทย์ทางไกลเพื่อดูแลผู้ป่วยฉุกเฉินตลอด 24 ชั่วโมง ควบคู่กับการป้องกัน ควบคุม และรักษาโรค การจัดทรวัดวัคซีนและอุปกรณ์ที่จำเป็นให้ทันต่อโรคอุบัติใหม่ รวมถึงการบูรณาการความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในจังหวัดปทุมธานีอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพที่ดี

องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดใหญ่ที่สุดของประเทศไทย มีจังหวัดละหนึ่งแห่ง ยกเว้นกรุงเทพมหานครที่เป็นการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีเขตพื้นที่รับผิดชอบครอบคลุมทั้งจังหวัด จัดตั้งขึ้นเพื่อบริการสาธารณสุขประโยชน์ในเขตจังหวัด ตลอดทั้งช่วยเหลือพัฒนางานของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.) รวมทั้งการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อไม่ให้งานซ้ำซ้อน องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีหน้าที่พัฒนาจังหวัด ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา สาธารณสุข การอาชีพ สาธารณูปโภคต่าง ๆ เช่น จัดสร้างระบบสาธารณสุขที่เทศบาลและ อบต. ทำไม่ได้ เพราะขาดงบประมาณ เช่น สร้างบ่อบำบัดน้ำเสีย จัดทำโครงการที่เกี่ยวข้องทั้งเทศบาลและ อบต. เช่น การก่อสร้างถนนสายหลัก การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เช่น จัดรถบรรทุกน้ำช่วยเหลือพื้นที่แห้งแล้ง การใช้ที่ดินเพื่อประโยชน์ของท้องถิ่น เช่น จัดให้มีสถานที่พักผ่อน สวนสาธารณะ การบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งจาริตประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด (ส.อบจ.) ทำหน้าที่เป็นฝ่ายนิติบัญญัติระดับท้องถิ่น ด้านนิติบัญญัติ (ออกกฎหมายท้องถิ่น): ตราข้อบัญญัติ อบจ. (กฎหมายท้องถิ่น) และเห็นชอบข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี/เพิ่มเติม ด้านการตรวจสอบ (ตรวจสอบฝ่ายบริหาร): ตรวจสอบการทำงานของนายกองอบจ. และคณะผู้บริหาร, ตั้งกระทู้ถาม, เสนอญัตติ, และตั้งคณะกรรมการสามัญ/วิสามัญเพื่อสอบสวนเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ ด้านการพัฒนาและวางแผน: จัดทำและเห็นชอบแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และแผนพัฒนาจังหวัด ด้านบริการสาธารณะ: ร่วมดำเนินการหรือจัดทำบริการสาธารณะ เช่น การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (ถนน), การจัดการขยะและน้ำเสีย, สาธารณสุข, การศึกษา, การท่องเที่ยว, การป้องกันภัยพิบัติ และการสนับสนุนเทศบาล/อบต. ในพื้นที่ ด้านการเป็นตัวแทนประชาชน: รับเรื่องร้องเรียน ความเดือดร้อน และความต้องการของประชาชนในพื้นที่ นำเสนอผ่านที่ประชุมสภา เพื่อหาแนวทางแก้ไข (ส.อบจ.) มีบทบาททั้งในสภา (ประชุม/ตราข้อบัญญัติ) และนอกสภา (ลงพื้นที่รับฟังปัญหา) เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของคนในจังหวัด ผู้วิจัยซึ่งดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด จึงมีความประสงค์จะศึกษาการผลักดันนโยบายด้านสาธารณสุขของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดในองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดในการผลักดันนโยบายด้านสาธารณสุข ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในบทบาทสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดในการผลักดันนโยบายด้านสาธารณสุข ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะบทบาทสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดในการผลักดันนโยบายด้านสาธารณสุข ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยมีวิธีการวิจัยคือ

1. การวิจัยเอกสาร (documentary research) เป็นการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ รายงานการประชุม คู่มือการปฏิบัติงาน ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง ที่เกี่ยวข้อง

2. การวิจัยภาคสนาม (field research) โดยผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างโดยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง หรือการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (structured interview or formal interview)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ มีประชากร และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้

1. ประชากร (population) ได้แก่ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 36 คน
2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (sample) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยไม่คำนึงถึงความน่าจะเป็น การเลือกตัวอย่างตามความสะดวก (convenience sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ขึ้นกับความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูล ภายใต้ข้อจำกัดต่าง ๆ เช่น ระยะเวลา และความพร้อมมือของผู้ให้ข้อมูล หลักเกณฑ์สำคัญของวิธีการนี้คือการรวบรวมข้อมูลให้ได้ครบตามที่ต้องการโดยใช้เหตุผลคร่าว ๆ ในการคัดเลือกข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยจะเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดจำนวน 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์ โดยสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง หรือการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ ลักษณะการสัมภาษณ์เป็นการสัมภาษณ์ที่มีคำถามและข้อกำหนดที่แน่นอนตายตัวจะสัมภาษณ์ผู้ใดก็จะใช้คำถามเดียวกัน และการสัมภาษณ์จะทำการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล ในการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะใช้การจดบันทึก และบันทึกเสียง โดยก่อนสัมภาษณ์จะขออนุญาตผู้ถูกสัมภาษณ์ในการจดบันทึกการสนทนาก่อนทุกครั้ง พร้อมแจ้งเงื่อนไขตามวิธีการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ โดยประเด็นคำถามในแบบสัมภาษณ์มีดังต่อไปนี้

1. ท่านมีบทบาทอย่างไรในการนำปัญหา ความต้องการหรือข้อเสนอด้านสาธารณสุขจากประชาชน ชุมชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มาใช้เป็นข้อมูลประกอบการเสนอหรือผลักดันนโยบายด้านสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี

2. ท่านเห็นว่านโยบายด้านสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี มีความชัดเจนในด้านเป้าหมาย แนวทางการดำเนินงานและบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องเพียงใด ความชัดเจนดังกล่าวส่งผลต่อการปฏิบัติงานของผู้เกี่ยวข้องเพียงใดและความชัดเจนดังกล่าว ส่งผลต่อการปฏิบัติบทบาทของท่านอย่างไร
3. ในกระบวนการผลักดันนโยบายด้านสาธารณสุข ท่านมีบทบาทในการสนับสนุนการดำเนินนโยบายในรูปแบบใดบ้าง เช่น การให้ความเห็น การมีส่วนร่วมในที่ประชุม การประสานงานกับฝ่ายบริหารหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
4. จากประสบการณ์ของท่าน การดำเนินนโยบายด้านสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนจังหวัด มีความซับซ้อนในการบริหารจัดการอย่างไรบ้าง และความซับซ้อนดังกล่าวส่งผลต่อบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอย่างไร
5. ท่านเห็นว่สิ่งจูงใจหรือแรงสนับสนุนที่มีต่อผู้ปฏิบัติงานด้านสาธารณสุขในระดับจังหวัด มีความเหมาะสมและเพียงพอหรือไม่ และสิ่งจูงใจดังกล่าวมีผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนนโยบายด้านสาธารณสุขอย่างไร
6. ท่านมีบทบาทในการพิจารณาและผลักดันการจัดสรรงบประมาณ บุคลากร หรือทรัพยากรอื่น ๆ เพื่อสนับสนุนนโยบายด้านสาธารณสุขอย่างไร และพบปัญหาอุปสรรคในการจัดสรรทรัพยากรในด้านใดบ้าง
7. ท่านพบปัญหาและอุปสรรคใดบ้างในการปฏิบัติบทบาทสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในการผลักดันนโยบายด้านสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี
8. ท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไรในการพัฒนาบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด เพื่อให้สามารถผลักดันนโยบายด้านสาธารณสุขได้อย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนมากยิ่งขึ้น

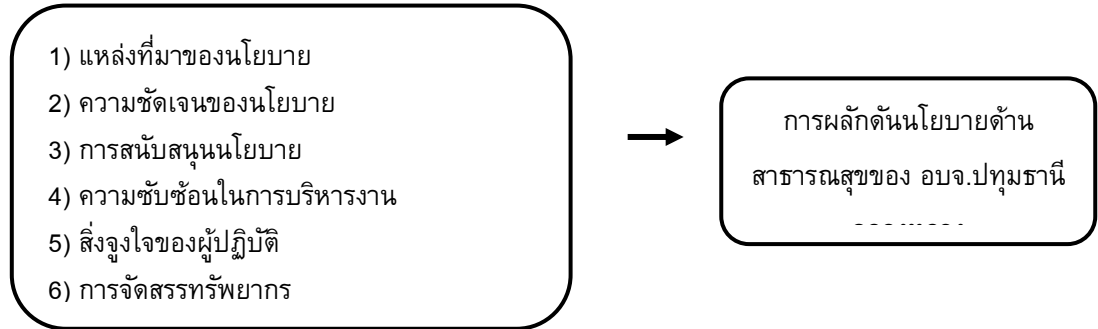
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร เป็นวิธีการศึกษาค้นคว้าเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปโดยการรวบรวมเอกสาร ซึ่งเป็นข้อมูลที่บันทึกไว้แล้วโดยผู้อื่น ได้แก่
 - 1.1. หนังสือทั่วไป ได้แก่ ตำรา คู่มือ เอกสารประกอบการบรรยาย รวมถึงเอกสารทางวิชาการ วารสาร สิ่งพิมพ์ เป็นต้น
 - 1.2. หนังสืออ้างอิง ได้แก่ สารานุกรม พจนานุกรม เป็นต้น
 - 1.3. งานวิจัย วิทยานิพนธ์ เป็นงานที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าในเรื่องนั้น ๆ อย่างละเอียด
 - 1.4. เอกสารของทางราชการ เป็นเอกสารที่ส่วนราชการจัดทำขึ้นเพื่อเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติ เช่น นโยบาย กฎระเบียบ พระราชบัญญัติ คู่มือปฏิบัติงาน ประกาศ คำสั่ง เป็นต้น
2. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยภาคสนาม ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structure interview) โดยที่ผู้วิจัยต้องทำการสัมภาษณ์ไปตามคำถามที่กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ออกมาเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย โดยศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ ประกอบด้วย 6 ปัจจัยคือ

สรุปผลการวิจัย

1. บทบาทสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดในการผลักดันนโยบายด้านสาธารณสุข ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า

1) ด้านแหล่งที่มาของนโยบาย ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 10 คนทำหน้าที่สะท้อนปัญหาและความต้องการของประชาชนและชุมชนสู่การเสนอแนะนโยบาย เช่น การผลักดันศูนย์การแพทย์ปฐมภูมิทั้ง 7 อำเภอ

ตามผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 1. (2568) กล่าวว่า นโยบายด้านสาธารณสุขที่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี ได้แถลงเมื่อวันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ.2567 ดังนี้ (1) ส่งเสริม และสนับสนุน ภารกิจด้านสาธารณสุข รวมทั้งการจัดตั้งศูนย์การแพทย์ปฐมภูมิทั้ง 7 อำเภอ และยกระดับการบริการของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (2) ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการจัดตั้งศูนย์กู้ชีพฉุกเฉินทั้ง 7 อำเภอ เชื่อมต่อกับศูนย์การแพทย์ปฐมภูมิ และโรงพยาบาลประจำอำเภอด้วยระบบแพทย์ทางไกลเพื่อดูแลประชาชนในจังหวัดปทุมธานี ที่เจ็บป่วยฉุกเฉินตลอด 24 ชั่วโมง (3) ส่งเสริม สนับสนุน ให้มีการป้องกันควบคุมและบำบัด รักษาโรคต่างๆ รวมถึงการจัดหาวัคซีนและอุปกรณ์ที่จำเป็นและทันต่อโรคอุบัติใหม่และโรคระบาด เพื่อประชาชนชาวจังหวัดปทุมธานีจะได้มีสุขภาพที่ดี (4) สนับสนุน ส่งเสริมและบูรณาการร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาสาธารณสุขในจังหวัดปทุมธานี อย่างเป็นระบบ

2) ด้านความชัดเจนของนโยบาย ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดเห็นว่านโยบายมีเป้าหมาย แนวทาง และบทบาทที่ชัดเจน ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการกำกับติดตาม

ตามผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 5. (2568) กล่าวว่า นโยบายด้านสาธารณสุขที่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี ได้แถลงนโยบายในการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี สมัยวิสามัญ สมัยที่สอง ประจำปี 2567 ในที่ 25 ตุลาคม พ.ศ.2567 มีความชัดเจนที่จะส่งเสริม และสนับสนุน ภารกิจด้านสาธารณสุข ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการจัดตั้งศูนย์กู้ชีพฉุกเฉินทั้ง 7 อำเภอ ส่งเสริม สนับสนุน ให้มีการป้องกันควบคุมและบำบัด รักษาโรคต่างๆ

3) ด้านการสนับสนุนนโยบาย ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 10 คนมีบทบาทในการอภิปราย ให้ข้อเสนอแนะ และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ตามผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 7. (2568) กล่าวว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี มีหน้าที่ต้องสนับสนุนนโยบายที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน ตามที่ผู้บริหารได้แถลงนโยบายต่อสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด

4) ด้านความซับซ้อนในการบริหารงาน ผู้ให้สัมภาษณ์สะท้อนปัญหาการบูรณาการหลายหน่วยงานและพื้นที่ทับซ้อน

ตามผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 6. (2568). กล่าวว่าการผลักดันนโยบายด้านสาธารณสุข ที่ผู้บริหารได้แถลงต่อสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ยังมีความซับซ้อนเนื่องจากหน่วยงานบริการด้านสาธารณสุข ยังอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงสาธารณสุข

5) ด้านสิ่งจูงใจของผู้ปฏิบัติ ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดเห็นว่าสิ่งจูงใจด้านการยอมรับและความภาคภูมิใจ ช่วยเสริมแรงจูงใจภายใน

ตามผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 8. (2568). กล่าวว่าสิ่งจูงใจที่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีความต้องการลดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ทำให้ประชาชนได้เข้าถึงการรักษาใกล้บ้าน

6) ด้านการจัดสรรทรัพยากร ผู้ให้สัมภาษณ์มีบทบาทในการผลักดันงบประมาณและทรัพยากร แม้พบอุปสรรคด้านความล่าช้า

ตามผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 4. (2568). กล่าวว่า การจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณที่มี ยังคงมีข้อจำกัด จึงจะทำให้เกิดขึ้นของหลายๆโครงการพร้อมกันจึงต้องใช้เวลา และขอบเขตอำนาจบางอย่างในการผลักดัน ยังมีหน่วยงานหลักกำกับดูแลอยู่

2. ปัญหาอุปสรรคในบทบาทสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดในการผลักดันนโยบายด้านสาธารณสุข ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี

ผลจากการสัมภาษณ์ (คำถามข้อ 7) พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 10 คน ระบุปัญหาที่คล้ายคลึงกัน ได้แก่ (1) การขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงาน (Lack of Inter-agency Coordination) เช่น การบูรณาการกับหน่วยงานรัฐอื่นในการป้องกันยาเสพติด (2) ข้อมูลจากพื้นที่ไม่เพียงพอหรือไม่ทันสมัย (Insufficient Local Data) ซึ่งส่งผลต่อการเสนอนโยบายศูนย์การแพทย์ปฐมภูมิ (3) ความล่าช้าในการจัดสรรทรัพยากร (Resource Allocation Delays) เช่น งบประมาณสำหรับระบบแพทย์ทางไกล และ (4) ความซับซ้อนจากกฎระเบียบ (Regulatory Complexity)

โดยเฉพาะความซับซ้อนในการบริหารงานและการจัดสรรทรัพยากร ที่พบปัญหาคล้ายกันในจังหวัดสุพรรณบุรี ปัญหาส่งผลให้บทบาทของสมาชิกสภาฯ ลดประสิทธิภาพลง แต่ผู้ให้สัมภาษณ์เชื่อว่าสามารถบรรเทาได้ผ่านการมีส่วนร่วมของประชาชน

ตามผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 4. (2568) และผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 6. (2568) กล่าวว่า การจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณที่มี ยังคงมีข้อจำกัด จึงจะทำให้เกิดขึ้นของหลายๆโครงการพร้อมกันจึงต้องใช้เวลา และขอบเขตอำนาจบางอย่างในการผลักดัน ยังมีหน่วยงานหลักกำกับดูแลอยู่ การติดต่อประสานงาน และการบูรณาการการทำงานร่วมกัน ยังคงมีอุปสรรคเนื่องจากความซับซ้อนจากกฎระเบียบแต่ละหน่วยงาน

3. ข้อเสนอแนะบทบาทสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดในการผลักดันนโยบายด้านสาธารณสุข ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี

พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 10 คนเสนอแนะคล้ายกัน ได้แก่ (1) เพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชนผ่านประชาคมชุมชน (Community Forums) เพื่อรวบรวมข้อมูลพื้นที่ (2) ปรับปรุงการประสานงานด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Tools) เช่น แอปพลิเคชันสำหรับรายงานปัญหาสุขภาพ (3) จัดอบรมทักษะการผลักดันนโยบาย (Training Programs) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพบทบาท (4) เร่งรัดระบบจัดสรรทรัพยากรให้รวดเร็วขึ้น และ (5) สร้างสิ่งจูงใจเพิ่มเติม เช่น รางวัลสำหรับสมาชิกสภา ที่ขับเคลื่อนสำเร็จ ข้อเสนอแนะเหล่านี้สอดคล้องกับแนวคิดบทบาทที่เน้นการพัฒนาหน้าที่ให้ตอบสนองสาธารณะ และแนวคิดนโยบายสาธารณะที่ชี้ถึงการใช้นโยบายลดความซับซ้อน โดยรวม ข้อเสนอแนะมุ่งพัฒนาบทบาทให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืนมากขึ้น "บทบาทสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดในการผลักดันนโยบายด้านสาธารณสุข: ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี" โดยแบ่งตามโครงสร้างหลักดังนี้: (1) ผลการวิจัยจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง (2) ผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์ โดยเชื่อมโยงกับกรอบแนวคิดการวิจัยซึ่งประกอบด้วยปัจจัย 6 ประการหลัก ได้แก่ แหล่งที่มาของนโยบาย ความชัดเจนของนโยบาย การสนับสนุนนโยบาย ความซับซ้อนในการบริหารงาน สิ่งจูงใจของผู้ปฏิบัติ และการจัดสรรทรัพยากร (สังเคราะห์จากแนวคิดของสมบัติ ชำรงธัญวงศ์, 2555; และบุญเกียรติ การะเวกพันธุ์, 2567) นอกจากนี้ ยังนำเสนอส่วนของปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ โดยอาศัยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ที่เน้นการแยกประเด็น การเปรียบเทียบความเหมือน-แตกต่างระหว่างผู้ให้สัมภาษณ์ และการเชื่อมโยงกับเอกสารประกอบการวิจัย เพื่อให้เกิดความลึกซึ้งเชิงวิชาการ

ตามผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 3. (2568) และผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 7. (2568) กล่าวว่าข้อเสนอแนะในการจัดทำนโยบายของผู้บริหาร ควรเปิดเวทีประชาคม เพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ เพราะแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกัน และความต้องการของประชาชนมีความแตกต่างกัน

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง บทบาทสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดในการผลักดัน นโยบายด้านสาธารณสุข ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี วัตถุประสงค์การวิจัยคือ เพื่อศึกษาบทบาทสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. แหล่งที่มาของนโยบายด้านสาธารณสุข แหล่งที่มาของนโยบายด้านสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี มีความเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับข้อมูลจากพื้นที่และความต้องการของประชาชนในระดับฐานราก ซึ่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการถ่ายทอดข้อเรียกร้อง ปัญหา และข้อเสนอจากประชาชนเข้าสู่กระบวนการกำหนดนโยบายผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดการกระจายอำนาจของนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ และคณะ (2546) ที่เน้นการถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจจากส่วนกลางลงสู่ท้องถิ่น โดยเปิดโอกาสให้หน่วยงานท้องถิ่นและประชาชนมีบทบาทในการกำหนดนโยบายสาธารณะที่ตอบสนองต่อบริบทเฉพาะของพื้นที่ หรือที่เรียกว่าแนวทางจากล่างขึ้นบน (Bottom-up Approach) เมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัยของณัฐชาติ วงศ์ประเสริฐ (2563) ซึ่งศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่าการขาดข้อมูลพื้นที่และการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นอุปสรรคสำคัญในการกำหนดนโยบาย ในขณะที่

กรณีจังหวัดปทุมธานี การมีบทบาทเชิงรุกของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดช่วยลดช่องว่างดังกล่าวอย่างเห็นได้ชัด นัยยะเชิงวิชาการจากผลการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นว่า การกระจายอำนาจที่มาพร้อมกับกลไกตัวแทนประชาชนที่เข้มแข็งสามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของนโยบายด้านสาธารณสุขในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรม

2. ความชัดเจนของนโยบายด้านสาธารณสุข

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่านโยบายด้านสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานีมีความชัดเจนทั้งในด้านเป้าหมาย แนวทางการดำเนินงาน และบทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ความชัดเจนดังกล่าวช่วยให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสามารถปฏิบัติหน้าที่ในการกำกับติดตามและผลักดันนโยบายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดนโยบายสาธารณะของสมบัตี ชำรงธัญวงศ์ (2555) ที่ชี้ให้เห็นว่า ความชัดเจนของนโยบาย (Policy Clarity) เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยลดความคลุมเครือในการนำนโยบายไปปฏิบัติ และเพิ่มโอกาสความสำเร็จของนโยบายในทางปฏิบัติเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับงานวิจัยของชัชวาลย์ ผึ้งทอง (2564) ซึ่งศึกษาการนำนโยบายป้องกันโรคโควิด-19 ไปปฏิบัติในระดับตำบล พบว่า นโยบายที่มีความชัดเจนส่งผลให้การปฏิบัติงานของผู้เกี่ยวข้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน นัยยะเชิงวิชาการจากผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่านโยบายสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานีสามารถใช้เป็นกรณีตัวอย่างสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในการออกแบบนโยบายที่มีความชัดเจนและนำไปปฏิบัติได้จริง

3. การสนับสนุนนโยบายด้านสาธารณสุข

พบว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนนโยบายด้านสาธารณสุขในหลายมิติ เช่น การให้ข้อเสนอแนะในที่ประชุมสภา การประสานงานกับฝ่ายบริหาร และการสนับสนุนความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง บทบาทดังกล่าวสะท้อนถึงการทำหน้าที่เชิงพหุบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดพหุบทบาท (Multiple Roles) ของภูษิต รุ่งโรจน์ชัยพร และนพดล เจนอักษร (2552) ที่ระบุว่าสมาชิกสภาท้องถิ่นไม่ได้ทำหน้าที่เพียงบทบาทเดียว หากแต่ต้องประสานบทบาทด้านนโยบาย การกำกับดูแล และการเป็นตัวแทนประชาชนควบคู่กันไป การสนับสนุนนโยบายในลักษณะดังกล่าวยังสะท้อนถึงแนวคิดประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) ในระดับท้องถิ่นอย่างชัดเจน

4. ความซับซ้อนในการบริหารจัดการนโยบาย

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า การดำเนินนโยบายด้านสาธารณสุขมีความซับซ้อนอันเนื่องมาจากการบูรณาการการทำงานของหลายหน่วยงาน ทั้งในระดับจังหวัดและระดับพื้นที่ รวมถึงข้อจำกัดด้านอำนาจหน้าที่และขอบเขตความรับผิดชอบที่ทับซ้อนกันผลดังกล่าวมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐชาติ วงศ์ประเสริฐ (2563) ที่พบว่าปัญหาพื้นที่ทับซ้อนและการแบ่งอำนาจหน้าที่ไม่ชัดเจนส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม ในกรณีจังหวัดปทุมธานี บทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดช่วยลดความซับซ้อนดังกล่าวผ่านการประสานงานและการทำหน้าที่เชื่อมโยงระหว่างฝ่ายการเมืองและฝ่ายบริหาร นัยยะที่สำคัญคือ ความซับซ้อนของนโยบายสามารถจัดการได้ หากมีโครงสร้างบทบาทที่ชัดเจนและการประสานงานที่มีประสิทธิภาพ

5. สิ่งจูงใจของผู้ปฏิบัติงาน

สิ่งจูงใจที่มีต่อผู้ปฏิบัติงานด้านสาธารณสุขในระดับจังหวัดอยู่ในระดับที่เหมาะสม และมีผลต่อการขับเคลื่อนนโยบายให้บรรลุเป้าหมาย โดยสิ่งจูงใจดังกล่าวมิได้จำกัดอยู่เพียงผลตอบแทนทางวัตถุ แต่รวมถึงการยอมรับจากชุมชนและความภาคภูมิใจในบทบาทหน้าที่ด้วยผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของสฤติดา เรื่องยังมี (2554) ที่เน้นว่าความสอดคล้องระหว่างบทบาทกับแรงจูงใจจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน นัยยะเชิงวิชาการคือ การส่งเสริมแรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) มีความสำคัญต่อความยั่งยืนของนโยบายสาธารณะในระยะยาว

6. การจัดสรรทรัพยากร

การจัดสรรทรัพยากรด้านงบประมาณ บุคลากร และวัสดุอุปกรณ์ ยังประสบปัญหาความล่าช้าในบางกรณี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระปลัดสมมาตร สังข์เงิน (2557) ที่พบว่าข้อจำกัดด้านการจัดสรรทรัพยากรเป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาชุมชน อย่างไรก็ตาม การใช้ข้อมูลจากพื้นที่และบทบาทในการผลักดันของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดช่วยบรรเทาปัญหาดังกล่าวได้ในระดับหนึ่ง

การอภิปรายปัญหาและอุปสรรค

ปัญหาการประสานงานระหว่างหน่วยงานและความไม่เพียงพอของข้อมูลพื้นที่ที่พบในการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของบุญเกียรติ การะเวกพันธุ์ (2567) ที่ระบุว่าปัญหาเชิงโครงสร้างและการขาดการบูรณาการข้อมูลเป็นอุปสรรคสำคัญของนโยบายสาธารณะ นัยยะเชิงวิชาการที่ได้คือ การพัฒนานโยบายสาธารณสุขในระดับท้องถิ่นจำเป็นต้องอาศัยเครื่องมือดิจิทัลในการจัดเก็บและประมวลผลข้อมูลแบบเรียลไทม์ เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจเชิงนโยบายอย่างมีประสิทธิภาพ

การอภิปรายข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยมีความสอดคล้องกับนิยามคำว่า "บทบาท" ตามราชบัณฑิตยสถาน (2525) ซึ่งเน้นการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์สาธารณะ การพัฒนาบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดจึงควรมุ่งเน้นการเสริมสร้างทักษะ ความรู้ และสมรรถนะด้านการประสานงาน การวิเคราะห์นโยบาย และการมีส่วนร่วมของประชาชน

ปัญหาการประสานงานและข้อมูลไม่พอสอดคล้องกับแนวคิดของบุญเกียรติ การะเวกพันธุ์ (2567) ที่ระบุว่าปัญหาในนโยบายสาธารณะเกิดจากความไม่สอดคล้องระหว่างหน่วยงาน นัยยะเชิงวิชาการคือ การแก้ไขต้องอาศัยเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Tools) เพื่อรวบรวมข้อมูลแบบเรียลไทม์ ข้อเสนอแนะสอดคล้องกับราชบัณฑิตยสถาน (2525) ที่นิยาม "บทบาท" เป็นการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์สาธารณะ นัยยะคือ การพัฒนาบทบาทต้องเน้นการฝึกอบรม (Training) เพื่อเพิ่มทักษะการประสานงาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติแบ่งเป็น 3 ระดับ

1. ระดับนโยบาย อบจ. ปทุมธานี ควรปรับนโยบายให้มีกลไกการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเป็นระบบ เช่น จัดประชาคมชุมชนรายเดือน เพื่อรวบรวมข้อมูลพื้นที่

2. ระดับปฏิบัติ สมาชิกสภาฯ ควรเพิ่มการประสานงานกับหน่วยงานรัฐ เช่น สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด เพื่อลดความซับซ้อน และใช้เทคโนโลยีเช่นแอปพลิเคชันในการจัดสรรทรัพยากร

3. ระดับองค์กร จัดอบรมสิ่งจูงใจ เช่น รางวัลสำหรับผู้ปฏิบัติงาน เพื่อเพิ่มแรงสนับสนุนงานวิจัยเรื่อง บทบาทสมาชิกสภาองค์กรการบริหารส่วนจังหวัดในการผลักดันนโยบายด้านสาธารณสุข ศึกษากรณีองค์กรบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี

1. ระบบสวัสดิการที่ดีต้องช่วยเหลือแบบไม่ก่อให้เกิดการแบ่งแยกในชุมชน ควรให้ทุกคนได้รับ แต่มุ่งเน้นคนยากจนและด้อยโอกาส ทุกคนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมโดยตกลงกติกาและใช้ร่วมกัน เป็นองค์รวมที่ทุกอย่างเชื่อมโยงเข้าหากัน กิจกรรมทุกอย่างสามารถก่อให้เกิดสวัสดิการได้ทุกอย่างตั้งแต่เกิดจนตายกับคนทุกเพศทุกวัย การสร้างสวัสดิการจะเริ่มจากเรื่องใดก็ได้ เช่น การเชื่อมโยงคนมาทำกิจกรรมร่วมกัน

2. กองทุนสวัสดิการชุมชน ต้องเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ คนในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับเสมอ ไม่ใช่ฝ่ายหนึ่งหามาให้ อีกฝ่ายหนึ่งรอรับ จึงเป็นความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกัน และมีศักดิ์ศรี มีการจัดเงื่อนไขที่ทุกคนมีส่วนร่วม จ่ายสมทบ กันเงิน บางส่วนเติมเข้ากองทุน นำดอกผลกองทุนบางส่วนขยายกิจกรรมต่อ จึงทำให้ทุกคน ในกลุ่ม ชุมชนสามารถเป็นเจ้าของทุนและได้รับสวัสดิการไปในเวลาเดียวกัน

3. กองทุนสวัสดิการชุมชน ต้องทำด้วยความรักและความอดทน โดยจะต้องมีความศรัทธาเชื่อมั่นว่าชาวบ้านสามารถสร้างสวัสดิการของตนเองได้ รักที่จะทำงานเพื่อชุมชน เพื่อส่วนรวมอดทนต่อความคิดความเห็นที่ไม่ตรงกัน ยอมรับการคิดค้น ตำหนิโดยถือว่าเป็นบทเรียนที่จะก่อให้เกิดการปรับปรุงพัฒนา

4. สวัสดิการชุมชนนั้นมาจากฐานคิดเดียวกัน คือฐานคิดที่ต้องการที่จะสร้างหลักประกันเพื่อความมั่นคงร่วมกันของคนในชุมชน สร้างกระบวนการในการจัดการตนเอง อยู่ร่วมกันอย่างพึ่งพิง พึ่งพา อันเป็นทุนทางสังคมของชุมชนที่มีอยู่เดิม เป็นเครือข่ายความสัมพันธ์ที่โยงใยวิถีชีวิตผู้คนเข้ากับธรรมชาติ ความเชื่อ ศาสนา วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นกระบวนการที่ไม่ได้มองเรื่องเงินเพียงอย่างเดียว แต่หมายถึงการดูแลเอื้อเพื่อต่อกันผ่านรูปแบบที่หลากหลาย สวัสดิการชุมชนมีฐานมาจากกิจกรรมพัฒนาต่างๆ

5. กองทุนสวัสดิการชุมชนส่วนใหญ่จะมีประเภทสวัสดิการพื้นฐานที่ครอบคลุมเรื่องเกิด แก่ เจ็บ ตาย คล้ายคลึงกัน แต่รายละเอียดจะมีความแตกต่างกันตามขนาดของกองทุน การสมทบของสมาชิก และระยะเวลาในการจัดตั้งกองทุน/การเป็นสมาชิก นอกจากรายการสวัสดิการที่คล้ายคลึงกันแล้ว กลุ่มที่มีการจัดสวัสดิการมานานกว่า หรือมีฐานทุนที่แตกต่างกันจะมีประเภทสวัสดิการที่เพิ่มขึ้นจากสวัสดิการพื้นฐาน

6. หัวใจของการจัดสวัสดิการชุมชนคือการพึ่งตนเองและการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน “ให้อย่างมีคุณค่า รับอย่างมีศักดิ์ศรี” การจัดสวัสดิการชุมชนตั้งอยู่บนพื้นฐานของการเคารพและอยู่ร่วมกันของคนกับคน และคนกับธรรมชาติ อย่างเห็นคุณค่า อยู่บนพื้นฐานของศาสนา ภูมิปัญญาวัฒนธรรมท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมในทุกะดับผลของการจัดสวัสดิการชุมชนคือการเกิดความสัมพันธ์ที่ดีของคนในชุมชนการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ความรู้สึกมั่นคง ภาคภูมิใจ อยู่อย่างมีศักดิ์ศรี และมีความสุขทั้งทางกาย และทางจิตใจ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. เปรียบเทียบกรณีศึกษาหลายจังหวัด เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยบริบท (Contextual Factors)
2. ศึกษาบทบาทในสถานการณ์เฉพาะ เช่น การรับมือโรคอุบัติใหม่ เพื่อเพิ่มความลึกซึ้ง

เอกสารอ้างอิง

- ชัชวาลย์ ผึ้งทอง. (2564). บทบาทหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการนำนโยบายการป้องกันโรคไวรัสโคโรนา 2019 ไปปฏิบัติ ในพื้นที่ตำบลราชาเทวะ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ. การศึกษาอิสระหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ณัฐชาติ วงศ์ประเสริฐ. (2563). บทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีต่อการพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ และคณะ. (2546). ทิศทางการปกครองท้องถิ่นไทยและต่างประเทศเปรียบเทียบ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- บุญเกียรติ การะเวกพันธุ์. (2567) เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นทางรัฐประศาสนศาสตร์. กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พระปลัดสมมารท สังข์เงิน. (2557). บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน ในอำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- ภูษิต รุ่งโรจน์ชัยพร, นพดล เจนอักษร (2552) บทบาทตามหน้าที่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดด้านการศึกษา. ในวารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ปีที่ 28 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม - สิงหาคม 2560. 251-266.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2525).พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- สุดธิดา เรืองยังมี. (2554). การปฏิบัติตามบทบาทของคณะอนุกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตามทัศนะของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาศึกษาศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สมบัติ ชำรงชัยวงศ์.(2555).นโยบายสาธารณะ: แนวความคิด การวิเคราะห์และกระบวนการ.กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เสมาธรรม.
- สำนักงานจังหวัดปทุมธานี. (2567). ข้อมูลทั่วไปจังหวัดปทุมธานี. ปทุมธานี : สำนักงานจังหวัดปทุมธานี.
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี. 2568). กองสาธารณสุข. ค้นเมื่อ 25 ธันวาคม 2568 จาก <https://pathumpao.go.th/กองสาธารณสุข/#:~:text=>
- ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 1. (2568). สัมภาษณ์ส่วนบุคคล. ธันวาคม, 3.
- ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 3. (2568). สัมภาษณ์ส่วนบุคคล. ธันวาคม, 3.
- ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 4. (2568). สัมภาษณ์ส่วนบุคคล. ธันวาคม, 3.
- ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 5. (2568). สัมภาษณ์ส่วนบุคคล. ธันวาคม, 3.
- ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 6. (2568). สัมภาษณ์ส่วนบุคคล. ธันวาคม, 7.
- ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 7. (2568). สัมภาษณ์ส่วนบุคคล. ธันวาคม, 7.
- ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 8. (2568). สัมภาษณ์ส่วนบุคคล. ธันวาคม, 7.